

Testamenttiohje

Mikä on testamentti ja miten se tehdään?

Testamentti eli jälkिसäädös on tahdonilmaisu, jolla määrätään kuka/ketkä saavat testamentintekijän omaisuuden tämän kuoleman jälkeen. Testamentin tekijällä on siis oltava selkeä oma tahto, mitä hän haluaa omaisuudellaan tehdä. Testamentti voidaankin julistaa pätemättömäksi, jos testamentin tekijä on pakotettu tai huijattu tekemään testamentti.

Henkilö, joka on täyttänyt kahdeksantoista (18) vuotta, saa testamentilla määrätä omaisuudestaan. Testamentin saa tehdä nuorempikin, jos hän on tai on ollut naimisissa. Viisitoista (15) vuotta täyttänyt saa tehdä testamentin siitä omaisuudesta, jonka hän on ansainnut omalla työllään.

Testamentti on tehtävä kirjallisesti kahden todistajan ollessa yhtä aikaa läsnä. Kun testamentintekijä on allekirjoittanut testamentin tai tunnustanut siinä olevan allekirjoituksensa, todistajien on todistettava testamentti nimikirjoituksellaan. Heidän on tiedettävä, että kyseinen asiakirja on testamentti. Testamentintekijä saa kuitenkin päättää, tahtooko hän ilmoittaa heille testamenttinsa sisällön.

Todistajien on merkittävä nimikirjoituksensa oheen ammattinsa ja asuinpaikkansa sekä todistamisen paikka ja aika. Testamentin todistajien tulee olla vähintään viisitoistavuotiaita (15) ja sieluntoiminnoiltaan todistajiksi kykeneviä. Puolisoa, lähiomaista tai henkilöä, jolle tai jonka lähiomaiselle saattaa olla testamentista hyötyä, ei saa käyttää todistajana.

Poikkeustilanteissa voidaan laatia hätätilatestamentti, josta löytyy tarkempia säädöksiä laissa.

Jotta testamentti olisi muodollisesti pätevä ja toteuttamiskelpoinen, on testamenttia tehtäessä otettava tarkasti huomioon lain vaatimat määräykset.

Mistä omaisuudesta testamentilla saa määrätä?

Henkilö, jolla ei ole rintaperillisiä, voi testamentilla määrätä kaikesta omaisuudestaan. Rintaperillisillä tarkoitetaan lapsia, ottolapsia ja näiden jälkeläisiä. Rintaperillisillä on aina oikeus lakiosaan, lukuun ottamatta joitakin laissa määrättyjä erityistapauksia. Rintaperillisillä on oikeus testamentista huolimatta saada ns. lakiosa eli puolet heille muutoin tulevan perinnön arvosta. Mikäli testamentintekijä, jolla on yksi tai useampi rintaperillinen, määrää testamentissaan enintään puolesta omaisuudestaan, hän ei loukkaa kenenkään oikeutta lakiosaan.

Perimysjärjestys

Lain mukaan perimysjärjestyksen perustana on kolme perillisryhmää. Lisäksi leskelle on annettu erityisasema. Ensimmäiseen perillisryhmään kuuluvat ns. rintaperilliset eli vainajan lapset, joiden kesken perintö jaetaan tasan.

Jos rintaperillinen on kuollut, hänen sijaansa tulevat hänen jälkeläisensä. Jos vainajalla on rintaperillisiä, ei puoliso saa lainkaan perillisasemaa. Leskellä on kuitenkin oikeus hallita jäämistöä jakamattomana. Toiseen perillisryhmään kuuluvat vainajan vanhemmat sekä veljet ja sisaret.

Kolmanteen perillisryhmään kuuluvat vainajan isovanhemmat. Serkut eivät peri. Mikäli serkkuja lähempiä sukulaisia ei ole elossa, eikä testamenttia ole tehty, menee jäämistö valtiolle.

Yleistestamentti ja erityisjälkисäädös

Yleistestamentissa saajan oikeutta saada omaisuutta ei ole määrätty yksityiskohtaisesti vaan suhteellisesti. Erityisjälkисäädöksessä eli legaatissa saajalle on määrätty jokin tietty esine, osakesalkku tai rahamäärä. Erityisjälkисäädös on täytettävä jakamattomasta pesästä.

Testamentissa voidaan esimerkiksi määrätä, että Suomen Meripelastusseuralle on annettava 50 000 euroa. Tämä velvoite on suoritettava ennen kuolinpesän jakamista.

Testamentin muuttaminen ja peruuttaminen

Testamentin lisäys tai muutos on tehtävä samalla tavalla kuin testamentti. Testamentin tekstiä ei saa myöhemmin korjailta, vaan muutokseen tai lisäykseen nähden on noudatettava kaikkea sitä, mitä testamentin tekemisestä on säädetty.

Testamentintekijä voi koska tahansa peruuttaa testamentin. Kun testamentti peruutetaan tekemättä uutta testamenttia, laissa määrätty perimisjärjestys palaa voimaan. Peruuttamisessa voidaan käyttää erilaisia menettelytapoja. Testamentti voidaan peruuttaa siinä järjestyksessä kuin testamentin tekemisestä on säädetty.

Peruuttaminen voidaan tehdä polttamalla tai repimällä asiakirja sekä sen kaikki mahdolliset kopiot. Se voidaan tehdä myös muulla tavalla, joka selvästi ilmaisee, ettei määräys enää vastaa testamentintekijän viimeistä tahtoa, kuten yliviivaamalla testamentti tai siinä oleva testamentintekijän allekirjoitus.

Mikäli testamentissa on määrätty jokin esine tietylle testamentin saajalle, mutta testamentin tekijä myy tai luovuttaa esineen itseltään pois, tuo testamenttimääräys peruuntuu. Lupaus olla peruuttamatta testamenttia ei ole sitova. Aika ajoin on syytä tarkistaa, vastaako testamentti edelleen tekijänsä tahtoa sekä onko siinä mainittu omaisuus tallella.

Testamentin säilytys

Testamentti voidaan sen säilyttämisen varmistamiseksi tehdä kahtena kappaleena, joita säilytetään eri paikoissa, esim. pankkilokerossa ja kotona.

Apu testamentin laatimiseen

Jos testamentti sisältää monimutkaisia määräyksiä tai sen tekijä haluaa muutoin apua sen laatimiseen, on parasta kääntyä asianajajan tai oman pankin puoleen.

Meripelastusseuran talouspäällikkö Tiina Hietikko vastaa mielellään kysymyksiin koskien testamenttilahjoituksen tekemistä Suomen Meripelastusseuralle, tiina.hietikko@meripelastus.fi.

Testamentteja koskeva lakiteksti on perintökaaren luvuissa 9-16 Suomen Laki 1:n osastossa Si 235.